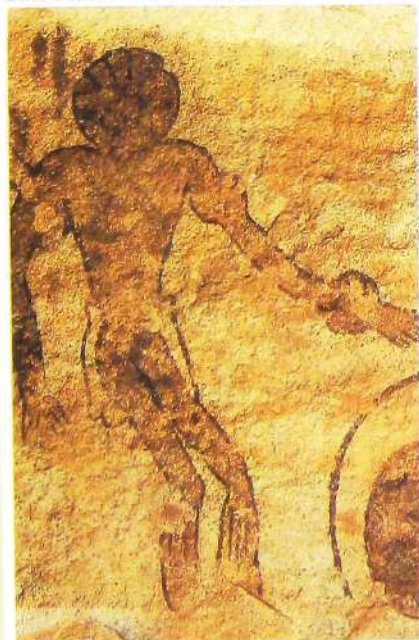
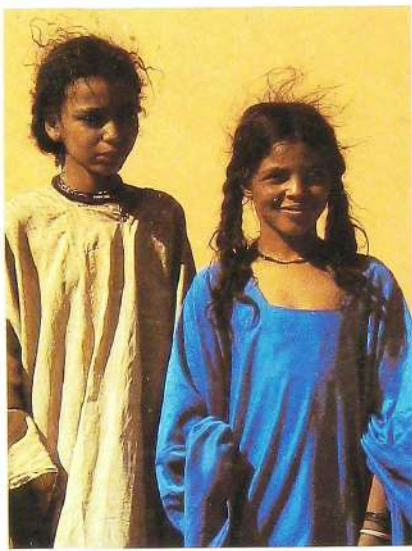

SVJETSKA KULTURNA I PRIRODNA BAŠTINA

Ovo djelo je rezultat rada stručnjaka
Instituta Incafo na čijem se čelu nalazi
dr. Luis Blas Aritio, a uz tehničku suradnju UNESCO-a

Copyright ©: INCAFO, S.A., Madrid

Naslov originala: EL PATRIMONIO DEL MUNDO
Copyright ©: PLAZA & JANES, INCAFO, S.A., Madrid

Copyright za Jugoslaviju i istočne zemlje ©: INCAFO S.A. i PROSVJETA, Zagreb

Izdavač: PROSVJETA, Izdavačko poduzeće, Zagreb, Berislavićeva 10

Za izdavača: MIROSLAV MIHAJLOVIĆ

Prevodioci: VESELIN MRĐEN
SRĐAN SARDELIĆ

Stručni savjetnik: DRAGUTIN ZDUNIĆ

Urednik: BRANKA FULANOVIĆ

Tehnički urednik: BRANISLAV ÓELAP

Likovna oprema: RUDOLF ŠPANJOL

ISBN 86-353-0047-5

Prvo izdanje 1990.
Naklada 9000 primjeraka

Slog, tisak tekstualnog dijela i uvez
GRAFIČKI ZAVOD HRVATSKE
ZAGREB, 1990

SVJETSKA
KULTURNA I PRIRODNA
BAŠTINA

Napomena izdavača

Knjiga koja je pred čitaocima nastala je u suradnji izdavačke kuće »Spektar« iz Zagreba s izdavačima originalnog izdanja serije *Svjetska baština* na španjolskom jeziku. Međutim izdavač nije mogao privesti kraju rad na započetom projektu pa je pripremljene materijale prepustio Izdavačkom poduzeću »Prosvjeta« iz Zagreba.

Utemeljitelj i glavni izdavač serije »Incafo S.A.« iz Madrida, osim na španjolskom jeziku objavio je do sada osam knjiga, od ukupno deset, na talijanskom, engleskom i francuskom jeziku. Arci za knjige štampani su u četverbojnoj offsetnoj tehnici za sve naklade istovremeno, pa su nazivi na kroki zemljopisnim kartama objavljeni u svim izdanjima, pa tako i u našem, na španjolskom jeziku. Molimo čitatelje da tu okolnost uzmu u obzir.

Izdavačko poduzeće »Prosvjeta« učinit će sve da ova jedinstvena svjetska serija u cijelosti bude objavljena u našoj zemlji, tim prije što je u Popis svjetske baštine uvršteno devet objekata, prirodnih rijetkosti i povijesnih spomenika, iz Jugoslavije.

SADRŽAJ

Napomena izdavača	6
Uvodna riječ	7
Mapa s oznakama obrađenih mjesta i spomenika	8-9
Prolog	11
Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine	12
<hr/>	
Samostan Batalha (Portugal)	28
Yellowstone, prvi nacionalni park u svijetu (SAD)	38
Mont Saint-Michel i njegov zaljev (Francuska)	48
Nacionalni park Ichkeul (Tunis)	58
Varšava, povijesno središte grada (Poljska)	66
Medina grada Tunisa (Tunis)	76
Močvare Everglades u Floridi (SAD)	86
Hramovi Lalibele (Etiopija)	96
Obredno središte Tikal (Gvatemala)	104
Veliki koraljni greben (Australija)	112
Tassili N'Ajjer (Alžir)	122
Nacionalni park Sagarmata (Nepal)	130
Katedrala u Chartresu (Francuska)	138
Povijesno svetište Machu Picchu (Peru)	148
Val Camonica, pećinsko slikarstvo (Italija)	160
Krater Ngorongoro (Tanzanija)	166
Mesa Verde (SAD)	174
Nacionalni park Los Glaciares (Argentina)	182
Dubrovnik, stari grad (Jugoslavija)	190
Fasil Ghebbi (Etiopija)	200
Dolina Katmandua (Nepal)	206
Nacionalni park Virunga	214
Nacionalni park Plitvička jezera (Jugoslavija)	224
Nekropola u Memfisu i piramide u Gizi i Dašuru (Egipat)	234
Povijesni spomenici u Thatti (Pakistan)	242
Otoci Galápagos (Ekvador)	248
Ouro Preto (Brazil)	258
Alhambra i Generalife u Granadi (Španjolska)	266
<hr/>	
Popis svjetske baštine	279

Uvodna riječ

Jedna od najplodnijih i najperspektivnijih ideja rođenih posljednjih decenija je svakako ideja o »svjetskoj baštini« ili »baštini čovječanstva«, na čijem širenju i uvođenju u međunarodnu zajednicu aktivno djeluje Generalna konferencija UNESCO-a od 1972. godine, tj. od usvajanja Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine.

Dvije su temeljne pretpostavke na kojima ova Konvencija koja je, za 18 godina koliko je na snazi, prihvaćena u više od 100 zemalja. Prva je univerzalnost. Baština jednog naroda premašuje svoje političke i zemljopisne granice i postaje baština cijelog čovječanstva. Prirodna i kulturna dobra ne mogu biti odgovornost samo nekolicine. Svi smo dužni da štitimo i cijenimo izvanredne oblike prirode koja je, iako veoma raznovrsna, jedinstvena na prostoru planete Zemlje, jednako kao i tragove kulturne prošlosti koje je stvorio ljudski rod. Zajednica naroda je, bez izuzetka, obavezna da razvija solidarnost i odgovornost koja će osigurati trajno očuvanje opće svjetske baštine.

Druga pretpostavka koja je obogatila filozofske temelje Konvencije odnosi se na uključivanje kulturne baštine i prirodne baštine u zajednički okvir. Naime, kako je nedavno napisao generalni direktor UNESCO-a: »Priroda i kultura zajedno i nedjeljivo utječu na životne i stvaralačke procese u društvu. Zbog toga je sasvim razumljivo da čovjek u sopstvenoj životnoj sredini pronalazi i svoje duhovno, estetsko i filozofsko nadahnuće; zbog toga je razumljivo i da brojne tvorevine ljudskih ruku dio svoje ljepote ili veličanstvenosti duguju mjestu na kome se nalaze. Princip svjetske baštine može se primijeniti kako na vrhunska djela koje je stvorio čovjek tako i na čuda koja mu je podarila priroda«.

Svjesne značaja Konvencije i nemjerljive kulturne i prirodne vrijednosti svih zajedno i svake pojedine znamenitosti uvrštene u Popis svjetske baštine, izdavačke kuće PLAZA & JANES i INCAFO ovom knjigom započinju objavljivanje serije djela čiji je osnovni cilj da javnost upozna s kulturnom i prirodnom baštinom čovječanstva na koju bismo svi morali biti ponosni i za koju bismo svi morali snositi odgovornost.

Priloge uključene u ovu knjigu izradio je tim stručnjaka različitih specijalnosti, uz dragocjenu naučnu pomoć i suradnju organizacije UNESCO, osiguranu preko Sekretarijata Konvencije. Posebno obučeni fotografi obišli su svih pet kontinenata i svojim kamerama zabilježili prirodne ljepote i kulturne vrijednosti različitih mjesta uvrštenih u Popis svjetske baštine. Pripremajući spomenutu seriju, redakcijski tim je nastojao osigurati najvišu moguću kvalitetu u svakoj etapi svoga posla.

Ukratko, namjera je izdavačkih kuća PLAZA & JANES i INCAFO da, u suradnji s organizacijom UNESCO, ovom serijom od 10 knjiga stvore instrument koji će sve buduće čitaoce obogatiti novim saznanjima i pružiti im obilje informacija. Želja im je, također, da knjige opremljene izvanrednim fotografijama i dokumentaristički pisanim priložima postanu bibliografski biseri koji će cjelokupnom društvu približiti čudesnu baštinu koja nam svojim znamenitostima otkriva prirodnu povijest naše planete, nedjeljivo povezanu s kulturnom poviješću ljudske vrste.

Luis Blas Aritio

POPIS SVJETSKE BAŠTINE (stanje decembra 1984. godine)

Kulturne znamenitosti

- Abu Menu – Egipt
Alhambra i Generalife, Granada – Španjolska (str. 266)
Angra do Heroísmo, Azorska otočja – Portugal
Anjar – Libanon
Antički teatar s okolinom u Orangeu – Francuska
Arheološke iskopine Mohenjo Daro – Pakistan
Arheološki park i ruševine Quirigua – Gvatemala
Arheološko nalazište Cyrene – Libija
Arheološko nalazište Kartagene – Tunis
Arheološko nalazište Leptis Magna – Libija
Arheološko nalazište Sabratha – Libija
Axum – Etiopija
Baalbek – Libanon
Bazilika i brežuljak Vézelay – Francuska
Benediktinski samostan Svetog Ivana u Mústairu – Švicarska
Beml-Hammadaova kula – Alžir
Bern – Švicarska
Biblos – Libanon
Bizonov skok – Kanada
Bryggenska četvrt u Bergenu – Norveška
Budističke ruševine Takht-i-Bahi i Sahr-i-Bahlol – Pakistan
Cistercijska opatija Fontenay – Francuska
Crkva Bojana – Bugarska
Crkva Hodočasnika u Wiesu – SR Njemačka
Crkva od drveta u Urnesu – Norveška
Crkve u stijenama, Lalibela – Etiopija (str. 96)
Cuzco – Peru
Djemila – Alžir
Dolina Awash – Etiopija
Dolina Katmandua – Nepal (str. 206)
Dolina M'Zab – Alžir
Dolina Omo – Etiopija
Dominikanska crkva i samostan Santa Maria delle Grazie s »Tajnom večerom« Leonarda da Vincijsa – Italija
Drevni grad Basra – Sirija
Drevni grad Damask – Sirija
Drevni grad Gvatemala – Gvatemala
Drevni grad Nesebar – Bugarska
Drevni grad Shibam sa zidinama – Demokratska NR Jemen
Drevni grad Sigiriya – Sri Lanka
Drevni grad Teba s nekropolom – Egipt
Dvorac Chambord s okolinom – Francuska
Dvorana nezavisnosti – SAD
Dvorci Augustusburg i Falkenlust u Brühlu – SR Njemačka
Fasil Ghebbi – Etiopija (str. 200)
Hram sunca u Konaraku – Indija
Hramovi Ggantija – Malta
Hramovi Lalibele – Etiopija (str. 96)
Islamski Kairo – Egipt
Katedrala Aix-la-Chapelle – SR Njemačka
Katedrala u Amiensu – Francuska
Katedrala u Burgosu – Španjolska
Katedrala u Chartresu – Francuska (str. 138)
Katedrala u Speyeru – SR Njemačka
Kip slobode – SAD
Konzentracioni logor Auschwitz – Poljska
Kraljevske solane u Arc-et-Senans – Francuska
Kristov samostan u Tomaru – Portugal
La Valletta – Malta
Luka, tvrđava i spomenici iz Cartagene de Indias – Kolumbija
Madarski konjanik – Bugarska
Manastir Rila – Bugarska
Medina grada Feza – Maroko
Medina grada Tunisa – Tunis (str. 76)
Meidan-e Shah u Isfahanu – Iran
Memfis s nekropolom i piramide u Gizi i Dašuru – Egipt (str. 234)
Mesa Verde – SAD (str. 174)
Misije jezuita Guarani – Argentina/Brazil
Mošeja u Cordobi – Španjolska
Nubijski spomenici u Abu Simbelu i Philaei – Egipt
Otok Anthony – Kanada
Otok Gorée – Senegal
Palača i park Fontainebleau – Francuska
Palača i park Versailles – Francuska
Palmira – Sirija
Paphos – Cipar
Park i palača Güell i kuća Mila u Barceloni – Španjolska
Pećine Ajanta – Indija
Pećina u dolini Vézère – Francuska
Pećinsko slikarstvo Val Camonicae – Italija (str. 160)
Pećinske crkve u Ivanovu – Bugarska
Persepolis – Iran
Podzemna grobnica Hal Saflieni – Malta
Povijesni grad Ouro Preto – Brazil (str. 258)
Povijesni grad Polonnaruwa – Sri Lanka
Povijesni nacionalni park Anseaux Meadows – Kanada
Povijesni nacionalni park Ciudadela, Sans Souci i Ramiers – Haiti
Povijesni spomenici u Thatti – Pakistan (str. 242)
Povijesno jezgro Splita – Jugoslavija
Povijesno središte Cahokia Mounds – SAD
Povijesno središte Copán – Honduras
Povijesno središte Firenze – Italija
Povijesno središte Krakova – Poljska
Povijesno središte Olinde – Brazil
Povijesno središte Rima – Italija
Povijesno središte Varšave – Poljska (str. 66)
Quito – Ekvador
Rezidencija u Würzburgu s vrtovima i trgov – SR Njemačka
Rimski i romanički spomenici u Arlesu – Francuska
Roros – Norveška
Rudnici soli Wieliczka – Poljska
Ruševine K'wa Kisiwani i Songo Mnara – Tanzanija
Samostan Batalha – Portugal (str. 28)
Samostan Jeronimos i Belemska kula – Portugal
Samostan Sankt Gallen – Švicarska
Spomenička cjelina Mahabalipuram – Indija
Stari grad Anuradhapura – Sri Lanka
Stari grad Dubrovnik – Jugoslavija (str. 190)
Stari grad Havana s obrambenim zidinama – Kuba
Stari grad Jerusalem sa zidinama – Izrael
Stari Ras sa Sopoćanima – Jugoslavija
Tadž Mahal – Indija
Taxila – Pakistan
Tehogha Zanbil – Iran
Timgad – Alžir
Tipasa – Alžir
Tir – Libanon
Tiya – Etiopija

Tračanska grobnica u Kazanli'ku – Bugarska
Tradicionalne građevine Asante – Gana
Trgovi Stanislas, Carrière i Alliance u Nancyu –
Francuska
Tvrđava u Agri – Indija
Tvrđava i povijesno središte San Juan de Puerto Rico – SAD
Tvrđava i vrtovi Shalimar u Lahoreu – Pakistan
Tvrđave i zamkovi Ghane – Gana
Utvrđenje u Portobellu i San Lorenzu – Panama
Vatikan – Sveta Stolica

Prirodne znamenitosti

Atol Aldabra – Sejšeli
Lord Howe, otoci – Australija
Nacionalni park Bialowieza – Poljska
Nacionalni park Comoé – Obala Slonovače
Nacionalni park Darién – Panama
Nacionalni park Chitwan – Nepal
Nacionalni park Durmitor – Jugoslavija
Nacionalni park Djoudj – Senegal
Nacionalni park Everglades – SAD (str. 86)
Nacionalni park Garamba – Zair
Nacionalni park Los Glaciares – Argentina (str. 182)
Nacionalni park Ichkeul – Tunis (str. 58)
Nacionalni park Iguazú – Argentina
Nacionalni park Kahuzi-Biega – Zair
Nacionalni parkovi Kluane i Wrangell-St. Elias – Kanada i SAD
Nacionalni park jezero Malawi – Malawi
Nacionalni park Mammoth Cave – SAD
Nacionalni park Mana Pools i rezervati Sapi i Chewore – Zimbabve
Nacionalni park Nahanni – Kanada
Nacionalni park Niokolo-Koba – Senegal
Nacionalni park Olympic – SAD
Nacionalni park Pirin – Bugarska
Nacionalni park Plitvička jezera – Jugoslavija (str. 224)

Nacionalni park Redwood – SAD
Nacionalni park Sagarmata – Nepal (str. 130)
Nacionalni park Salonga – Zair
Nacionalni park Serengeti – Tanzanija
Nacionalni park Tai – Obala Slonovače
Nacionalni parkovi Rocky Mountains – Kanada
Nacionalni park Virunga – Zair (str. 214)
Nacionalni park Wood Buffalo – Kanada
Nacionalni park Yellowstone – SAD (str. 38)
Nacionalni park Yosemite – SAD
Rezervat Doline Mai – Sejšeli
Rezervat Mount Nimba – Gvineja/Obala Slonovače
Rezervat Selous – Tanzanija
Rezervat Srebarna – Bugarska
Veliki korajni greben – Australija (str. 112)
Veliki nacionalni park Smoky Mountains – SAD
Zaljevi Girolatta i Cape i Rezervat Scandola – Francuska

Prirodne i kulturne znamenitosti

Kotor – Jugoslavija
Krater Ngorongoro – Tanzanija (str. 166)
Mont Saint-Michel i njegov zaljev – Francuska (str. 48)
Nacionalni park Dinosaurius – Kanada
Nacionalni park Kakadu – Australija
Nacionalni park Tikal – Gvatemala (str. 104)
Nacionalni park Veliki kanjon – SAD
Nacionalni parkovi i prašuma Zapadne Tasmanije – Australija
Nacionalni rezervat i Cordillera de Talamanca i La Amistad –
Kostarika
Oblast jezera Willandra – Australija
Ohrid – Jugoslavija
Povijesno svetište Machu Picchu – Peru (str. 148)
Rezervat biosfere Rio Plátano – Honduras
Tassili n'Ajjer – Alžir (str. 122)

Što povezuje egipatske piramide i Veliki kanjon rijeke Colorado? Saint Michel i Tadž Mahal? Ili, možda, Machu Picchu drevnih Inka s Anda i krater Ngorongoro u Istočnoj Africi? Nesumnjivo, malo toga, osim činjenice da se radi o spomenicima i znamenitim mjestima jednake vrijednosti čiji bi nestanak predstavljao nenadoknativ gubitak za cijeli svijet, i za svakog od nas pojedinačno.

Navedeni spomenici i znamenita mjesta uvršteni su, zajedno s mnogim drugim, u jedinstveni Popis svjetske baštine. Stari Grci su govorili o »sedam čuda« u tada poznatom svijetu. Danas su sva ona praktički nestala, ne ostavivši za sobom nikakvog traga. No, u našem današnjem svijetu postoji znatno više od »sedam čuda«. Zbog toga svatko od nas mora pridavati izuzetan značaj očuvanju i brižljivom njegovanju ključnih svjedočanstava o prošlim civilizacijama kao i najdirljivijih predjela prirode.

